

ბასა ჯანიკაშვილი

ლაბადა და ფეხსაცმელი

პიესა
კომედია

ზოგი საგანია, რომ თუ არ დაინახავ, ვერ ირწმუნებ,
და ზოგი – იმისთანა, თუ არ ირწმუნებ, ვერ დაინახავ.

ილია ჭავჭავაძე

მოქმედი პირნი:

სულიკო ცაბურია – მოხუცებული ქალბატონი

მურმან ცაბურია – სულიკოს თხუთმეტი წლის წინ გარდაცვლილი
მეუღლე. შესაბამისად, სულიკოზე თხუთმეტი წლით
უმცროსი მამაკაცი

ქეთინო ასანია – სულიკოს მეზობელი. მოხუცებული ქალბატონი
ზვიად ასანია – ქეთინოს თხუთმეტი წლის წინ გარდაცვლილი მეუღლე.
შესაბამისად, ქეთინოზე თხუთმეტი წლით უმცროსი
მამაკაცი

ალჟირ ცაბურია – მურმან და სულიკო ცაბურიების შვილი. საშუალო ასაკის
მამაკაცი.

გივიკო – მურმან და სულიკო ცაბურიების შვილიშვილი, შესაბამისად, ალჟირ
ცაბურიას შვილი. სტუდენტი.

მიქელი – საიქიოს მზრძანებელი

ადგილობრივი ტელევიზიის ოპერატორი – პარალელურად ჟურნალისტი.
მამაკაცი

ლია – ქალის ხმა ტელევიზორიდან

თარაში – მამაკაცის ხმა ტელევიზორიდან

ქალის ხმა ავტომობილის რადიოდან

სურათი პირველი

გარდაცვალება

კოლხეთის დაბლობის ერთ-ერთ ულამაზეს სოფელში ზაფხულია. სადამოა. შორიახლოს მოჩუხჩუხე მდინარის ხმა ისმის. ჭრიჭინები დასაძინებლად ემზადებიან და მომაბეზრებლად ჭრიჭინებენ. ხის ტოტიდან ჩიტი აფრინდება, მას კი მეორე მიჰყვება. ისინი ახლოს ჩაგვიფრენენ. ამ მშვიდ გარემოს ვიღაცის ფეხის ხმა არღვევს – ჯერ ბალახზე აშლილი ხმაურით, შემდეგ კი ხის კიბეზე ფრთხილად გადადგმული ნაბიჯით. დაუპატიჟებელი სტუმრის ფეხის ხმასთან ერთად ტელევიზორიდან გამომავალი დრამატული მუსიკის ხმაც მატულობს. ვხვდებით, რომ სტუმარი სახლს უახლოვდება. ეზო გადაჭრა და ხის კიბეზე დაიწყო ასვლა. რამდენიმე ნაბიჯის შემდეგ ხის იატაკზე მიაბიჯებს. სიმძიმისგან ხის დაფები სასოწარკვეთილად ჭრიალებს. უეცრად ნაბიჯების ხმა წყდება.

ტელევიზორიდან გამომავალი ფსევდო განმგმირავი მუსიკა კარს მიღმა – ოთახიდან გვესმის. ძველებური კედლის საათი შვიდჯერ ჩამოჰკრავს, რაც იმის მაუწყებელია, რომ სადამოს შვიდი საათია. ვხვდებით, რომ დედაქალაქის დროით ერთ-ერთ პოპულარულ არხზე ქართული ტელეპროდუქტის „საუკეთესო“ ნამუშევარი დაიწყო.

სტუმარი ხის კარს ფრთხილად აღებს, რასაც კარის ჭრიალი მოჰყვება. ამის შემდეგ ტელევიზორიდან გამომავალი მუსიკა ახლოდან გვესმის. ჩვენ უკვე ოთახში ვართ. ტელევიზორში სერიალია. მომდევნო დიალოგი ტელევიზორის ხმის ეფექტით თამაშდება.

ლია

(შეშინებული) ბატონო თარაშ, ძალიან გთხოვთ, ძალიან გთხოვთ...

თარაში

(ივინის). ლია, ლია, როგორ მინდისხარ!

ლია

ბატონო თარაშ, მე ვიცი, რომ თქვენ მკვლელები არ ხართ, მაგრამ იქნებ შემთხვევით გაგივარდეთ...

თარაში

(ცინიკურად) მე შემთხვევით არაფერი მივარდება, ლია.

ლია

(ქოშინით საუბრობს). ბატონო თარაშ, გთხოვთ, დედათქვენი გაიგონებს და მერე მომკლავს.

თარაში

შეჩერდი!

ლია

ბატონო თარაშ, თოფს ნუ მიმიზნებთ, არ შეიძლება იარაღით ხუმრობა.

თარაში

მე არ მეხუმრება, ლია!

(მუსიკის ხმა მატულობს და თითქოს გვიმტკიცებს, რომ მსახიობების სათამაშო ოსტატობა და სცენარისტის ტექსტები იმდენად უსუსურია, რომ მხოლოდ მუსიკას შეუძლია მისი გაკეთილშობილება).

ამ სერიალს ერთი წვრილფეხა ოდის მისაღებ ოთახში, მრგვალ წაბლის ხის მაგიდასთან ორი დარბაისელი ქალბატონი უცქერის. სახლის დიასახლისი სულიკო ცაბურია – (რომელიც სულ რამდენიმე წუთში გარდაიცვლება) და მეზობელი ქეთინო ასანია.

ქეთინო

(ყავის ჭიქას აიღებს, მოხვრებს და ლამბაქზე დადგამს). დაგეძინა, სულიკო?

(სულიკოს პასუხი არ გვესმის და ეს ბუნებრივია. სულიკო თვალსა და ხელს შუა გარდაიცვალა. მაგრამ ეს ჯერ არ იცის მეზობელმა ქეთინო ასანიამ).

ქეთინო

შეხედე, სულიკო, შეხედე, როგორ მიუშვირა თოფი ამ არაკაცმა. რას ერჩის ამ პატარა გოგოს?

ლია

(კვლავ ტელევიზორიდან გამომავალი ხმის ეფექტი). ბატონო თარაშ, ბატონო თარაშ... *(ისმის სილის გალაწუნების ხმა).*

ქეთინო

(იცინის). ხედავ, როგორ გაულაწუნა? ეგრე უნდა მაგას! ყოჩად, გოგო! *(გულიანად იცინის)* ჰა-ჰა...

(სტუმარი ოთახში გადაადგილებას იწყებს. ფრთხილად მიაბიჯებს. სტუმრის ნაბიჯები ქეთინო ცაბურიას ემოციური გამოსვლის ფონზე ისმის).

ქეთინო

არა, ეს კაცი არ მიყვარდა თავიდანვე. სულიკო, გახსოვს რომ გეუბნებოდი, არ უნდა დაეწყო მანდ მუშაობა ამ საწყალ გოგოს. ეგრე უნდა მაგას! (ივინის) ჰა-ჰა, მასე უნდა მაგას! (ყავას მოსვამს).

(სტუმრის ნაბიჯების ხმა წყდება. ეს ხმა სულიკო ცაბურიას მეუღლეს, თხუთმეტი წლის წინ გარდაცვლილ მურმან ცაბურიას ეკუთვნის).

მურმანი

(ჩუმად) სულიკო, სულიკო...

სულიკო

(ნამძინარევი ხმით) მმ-მმ... ვინ ხარ...

მურმანი

მე ვარ სულიკო, შენი ქმარი, მურმანი.

სულიკო

(სწრაფად გამოფხიზლდება. შიშისაგან შეჰკივლებს) ღმერთო, შენ მიშველე!

მურმანი

რა გჭირს, ადამიანო, მე ვარ, მურმანი.

სულიკო

დედა, მომიკვდეს თავი! რა გინდა აქ, ბიჭო?

მურმანი

არ მოგენატრე, სულიკო?

სულიკო

როგორ არ მომენატრე, თხუთმეტი წელია მკვდარი ხარ უკვე.

მურმანი

შევიცვალე?

სულიკო

რა შეგცვლიდა, შე უბედურო! რავარც დაგმარხე, ისეთი ხარ ზუსტად.

(ტელევიზორიდან ხარხარი ისმის)

თარაში

(ხმამაღლა ივინის) ახლა კი გამეჩეცი, ლია, მაგრამ სად წამიხვალ? მოსამსახურე ხარ, უბრალო მოსამსახურე, მე კი დიდგვაროვანი, მდიდარი კაცი ვარ. მაინც ჩემი გახდები, გლეხის გოგოვ!

(ტელევიზორში ფსევდო ტრაგიკული მუსიკა ისმის)

ქეთინო

(სულიკოს, რომელსაც მისი არ ესმის) სულიკო, შეხედე, შეხედე, სულიკო...
როგორ გაექცა? არ გეყურება? დაგეძინა სულიკო?

მურმანი

(სულიკოს) არც შენ შეცვლილხარ, სულიკო.

სულიკო

რას აკეთებ, ბიჭო? გაგიჟდება ქეთინო, რომ დაგინახოს.

მურმანი

ქეთინო ვერ გვხედავს, მკვდრები ვართ ჩვენ უკვე.

სულიკო

მკვდარიც ხარ და დამარხულიც. რა გინდა ჩემგან? რატომ მოხვედი?

მურმანი

უნდა წაგიყვანო, სულიკო.

სულიკო

სად უნდა წამიყვანო, თუ იცი?

ქეთინო

სულიკო, არ გეყურება? დაწექი, ქალო, თუ გეძინება. (საყვედურით) არ იცოდი
შენ ასე?!

მურმანი

ვერ მხედავს შენი ქეთინო. ვერც მე და ვერც შენ.

სულიკო

რავა, გავქერი, თუ?

მურმანი

არა, არ გაქერი, მარა, არ იცის ჯერ, რომ მოკვდი, შე ბედნიერო. მაგას ჰგონია, რომ
გძინავს.

სულიკო

რასაა რომ მეუბნები? არ მჯერა მე მაგის. მძინავს და მესიზმრები.

მურმანი

თუ არ გჯერა, იჩქმიტე ხელზე და ნახავ.

სულიკო

(პაუზის შემდეგ) მტკივა, მარა არ მეღვიძება.

მურმანი

გითხარი?

სულიკო

(საკუთარ თავს შემოუძახებს) რამ დამაძინა ასე? გაიღვიძე, სულიკო, გაიღვიძე,
ქალო!

მურმანი

მოკვდი-თქვა და ნუ ყვირი, თუ ქალი ხარ!

სულიკო

ადრეც დამსიზმრებიხარ, მარა, ასე ცხადად არასდროს.

მურმანი

გამომავაზუნა მიქელმა, მოვიდა მაგის დროო და მომიყვანეო.

სულიკო

რავა? ასე ხდება ეს ამბავი?

მურმანი

კი, ასე ხდება. მე რო მოვკვდი, მამაჩემი მოვიდა ჩემ წასაყვანად.

სულიკო

რავაა მამაშენი?

მურმანი

არის კარგად, რა უშავს. წამოდი ახლა და აგისხნი გზაში ყველაფერს.

სულიკო

კი მაგრამ, სტუმარი მყავს სახლში, რა ვუყო ქეთინოს?

მურმანი

წამოდი და აწი აქ რაც მოხდება, აღარაა შენი დარდი.

(სულიკო ფრთხილად დგება. სკამის ჭრიელი ისმის).

სულიკო

მიჭირს უკვე ადგომა. ხედავ?

მურმანი

დამიბერდი ცოტა?

სულიკო

აღარ მოგწონვარ?

მურმანი

მომენატრე, ქალო. მაკლდი ძალიან. ყველას ცოლი იქ არის უკვე და მე ვიყავი ასე მარტო.

სულიკო

რავა, ქეთინო ხომაა აქ?

მურმანი

კი არის, მარა...

სულიკო

რავა, შენი მშობლები არ არიან იქ?

მურმანი

კი არიან, მაგრამ შენ მინდოდა ყოფილიყავი.

სულიკო

გინდოდა და ა, კი მიგყავარ.

მურმანი

მთავარია, არ შეგეშინდეს. შენ გვერდით ვარ, იცოდე.

სულიკო

რავა, მურმან, არ დამიმალო!

მურმანი

რა იყო, სულიკო?

სულიკო

მართლა მოგვკვდი?

მურმანი

მოგვდი, ნამდვილად.

სულიკო

ასეთი ყოფილა სიკვდილი?

მურმანი

რა გეგონა, აბა, შენ?

სულიკო

რა ვიცი... რა ვიცი...

(ცოლ-ქმარი ნელი ნაბიჯით კარისაკენ მიდიან. ტელევიზორიდან ფსევდო დრამატული მუსიკა ისმის. რამდენიმე ნაბიჯის შემდეგ ჩერდებიან).

სულიკო

ქეთინო, ქეთინო, გესმის გოგო?

(ქეთინოს, რა თქმა უნდა, არ ესმის. ტელევიზორსაა მიჩერებული. და არა იმიტომ, რომ იქ ძალიან საინტერესო გადაცემაა. უბრალოდ, ქეთინოს გარდაცვლილების არ ესმის, ამიტომაც არ უპასუხებს).

მურმანი

რავა მაკლდი, რო იცოდე.

სულიკო

კი მარა, გეცლია ცოტა ხანს, ბიჭი დაამთავრებდა ინსტიტუტს და მოგეკალი მერე. მარტო ჩემი შვილიშვილია ეგ?

მურმანი

მკვლელი კი არ ვარ, შე ქალო! მე გზამკვლევი ვარ.

სულიკო

ასე უცებ, არც გამაფრთხილე, არც მომწერე. დაგერეკა მაინც, ან მეზობლის პირით შემოგეთვალა!

მურმანი

საიდან დამერეკა, საიქიოდან?

სულიკო

რა, არ შეძლება, თუ? აბა, ასე რომ მიგყავარ, ჩავალაგებდი რამეს.
წამოვიღებდი სათვალეს, ჟაკეტს, რა ვიცი, რა დამჭირდება იქ.

მურმანი

არ შეცვლილხარ, იცოდე. მიყვარხარ ისევ.

სულიკო

(კეკლუცად, ნახევრად სიცილით) კაი, ნუ იცი შენ უადგილოდ ყველაფერი.

(სულიკო ცაბურია თხუთმეტი წლის მკვდარ ქმარს მორჩილად მიჰყვება. კარი ჭრიალით იღება. ოთახიდან გადიან. კარი იხურება. ქეთინო, რა თქმა უნდა, ვერ ამჩნევს მურმან და სულიკო ცაბურიების გასვლას. ორმა სულმა ხის ვერანდა გაიარა, შემდეგ კიბეზე ჩავიდა. ნაბიჯებმა ეზოს ბაღახი ააშრილა. კვლავ იმატა შორიახლოს მოჩუბჩუხე მდინარის ხმამ. ჭრიჭინები კანტიკუნტად ჭრიჭინებენ. სადღაც ძაღლმა დაიწყო ყეფა).

სურათი მეორე

გზად სოფლისაკენ

(ავტომობილის ხმა გვიახლოვდება. მანქანაში სულიკო ცაბურიას შვილი ალჟირ ცაბურია და შვილიშვილი გივიკო ცაბურია სხედან. მანქანაში რადიოა ჩართული, რომელიც დაბალ ხმაზე საინფორმაციო გამოშვებას გადმოსცემს. დიდსულოვანი ავტორის ნებართვით, რეჟისორს შეუძლია, რადიოს საინფორმაციო გამოშვების ტექსტი იმის მიხედვით შეცვალოს, თუ რა მნიშვნელოვანი მოვლენა ხდება იმ დროს რეჟისორის სამშობლოში ან მსოფლიოში. თუმცა, ფრთხილად! რადგან ახალი ამბები ისევე სწრაფად ძველდება, როგორც იზადება. მარადიული მხოლოდ ახლო აღმოსავლეთის კონფლიქტია. ამიტომ, ჩვენს შემთხვევაში მამა-შვილი რადიოში ახლო აღმოსავლეთის ამბებს უსმენენ).

ქალის ხმა რადიოდან

„რუსეთ-პალესტინის მოლაპარაკებების მთავარ თემად ორმხრივი ურთიერთობა და ახლო აღმოსავლეთის პრობლემის მოგვარების გზები სახელდება. რუსეთის პრეზიდენტის პრესსპიკერის თქმით, ძირითადად საკითხი ეხება ღაზას სექტორში შექმნილ სიტუაციას. მან განაცხადა – ციტატა: ჩვენთვის მნიშვნელოვანია „სექსტეტის“ მუშაობის გაგრძელება. ჩვენ გვსურდა, დაგვეჩქარებინა კრების მოწვევა, რომელშიც არაბულ სახელმწიფოთაგან...“ (რადიო მიმღებს ხმა ეწევა. ახლა მხოლოდ მანქანის ძრავის და სალონში შემოღწეული შემხვედრი მანქანების ხმა გვესმის)

ალჟირი

დავრჩი ობლად, შვილო.

გივიკო

საწყალი ბებია. წინა კვირას ველაპარაკე. დამირეკა და, მენატრებო, მითხრა. ჩემი ბებია...

ალჟირი

ასე უცებ, კაცო... კარგად იყო, არც გული აწუხებდა, არც სახსრები... (პაუზის შემდეგ) არა, არ მინდა ქალაქშიო, არ გახსოვს, რო მეუბნებოდა? სოფელში დავიზადე და აქ უნდა მოვკვდეო.

გივიკო

რამდენი წლის იყო ბებიაჩემი?

ალჟირი

სამოცდათვრამეტის.

გივიკო

წინა კვირას დამირეკა...

ალჟირი

(აწყვეტინებს) სულ ასე მეუბნებოდა. რამდენი უთხარი, წამოდი, იცხოვრე, მოგივლი... მარა – არა!

გივიკო

რა ჭირდა მოსავლელი. კარგად იყო.

ალჟირი

გიჟდებოდა შენზე. ერთი სული ჰქონდა, უნივერსიტეტი დაგემთავრებინა და ჩასულიყავი. ვერ მოესწრო შენს დიპლომს. საწყალი დედაჩემი...

გივიკო

ჰო, გადარეული იყო ჩემს დიპლომზე. თითქოს დიპლომშია საქმე მარტო.

ალჟირი

ამაყოზდა შენით. ქეთინომ რომ დამირეკა, გამიცვივდა გული. ხმა ჰქონდა ისეთი...

გივიკო

(პაუზის შემდეგ) რომელი საათია?

ალჟირი

ჩავალთ მალე. დაიძინე, თუ გეძინება.

გივიკო

თენდება უკვე. რა დროს ძილია.

ალჟირი

საქმეები გვაქ გასაკეთებელი. არ დაგავიწყდეს, სასაფლაოზე ხარ გასასვლელი, მესაფლავა შავი კაცი ერთი, თუა კიდე ცოცხალი, იმასთანაა მისასვლელი, საფლავი გაამზადოს... ვაი დედაჩემო...

გივიკო

მანამდე ცნობაა ასაღები.

ალჟირი

ჰო, ცნობა ადმინისტრაციიდან, მარა ცნობას უცებ მოგვცემენ, საფლავია გასათხრელი.

გივიკო

მივალ, ნუ ღელავ.

ალჟირი

ვაი, დედაჩემო...

გივიკო

გინდა, დავჯდე საჭესთან?

ალჟირი

არა, ჩავალთ მალე. *(თითქოს, უცებ გაახსენდა. წამოიყვირებს)* სუფრა! სუფრის გაშლა, ორგანიზება უნდა, ვის ვთხოვოთ?

გივიკო

შენ თუ გახსოვს, ბაბუაჩემის დასაფლავებაზე, ის კაცი როა ერთი, სათბურთან რომ ცხოვრობს, იმას მივეცი ფული და გააკეთა ყველაფერი.

ალჟირი

მამაჩემი თხუთმეტი წელია მოკვდა, შე კაცი. ან იქნება ცოცხალი ახლა ის კაცი, ან არა.

გივიკო

მამა, ყველა ხო არ მოკვდებოდა იმ სოფელში? იქნება ვინმე.

ალჟირი

ჰო, იქნება ვინმე... მთავარია, არ გამოგვრჩეს ვინმეს დაპატიჟება. ქელები სოფელში... ხო იცი, თუ შევრცხვით, მერე სულ ამაზე ილაპარაკებენ. რა აქვთ მეტი საქმე.

გივიკო

არ გამოგვრჩება. მოვა ყველა.

ალჟირი

უყვარდათ ბებიაშენი. ბაბუაშენიც უყვარდათ სოფელში. კაი კაცი იყო და კაი სახელი დატოვა, რომ იცოდე. დაიმახსოვრე ეს და მიბაძე! კი მოკვდა თხუთმეტი წლის წინ, მარა გახსოვს კარგად და მისგან უნდა აიღო მაგალითი. ბაბუაშენი რომ იტყოდა სიტყვას, მთელი სოფელი ფეხზე იდგა. შენ კიდე, ამდენი ხანია, სამსახური ვერ გიშოვია.

გივიკო

მამა!

ალჟირი

რა მამა! სწავლით არ იკლავდე თავს. შენი ტოლი ბიჭები მუშაობენ ყველანი. *(პაუზის შემდეგ)* დედაჩემო, ვაი დედაჩემო... *(პაუზის შემდეგ)* ქეთინომ რომ დამირეკა, მივხვდი, რაღაც მოხდა. მარა, რას ვიფიქრებდი, ასე უცებ თუ წავიდოდა ამ ქვეყნიდან. არ ჭირდა არაფერი, არც გული აწუხებდა, არც სახსრები...

გივიკო

(დაიყვირებს) ფრთხილად!

(მოკლე მუხრუჭის ხმა. შემხვედრი მანქანა ახლოს ჩაიქროლებს)

ალჟირი

უხ შენი, სად მოდიხარ!

გივიკო

მაგის რა ბრალია, გადახვედი მის გზაზე.

ალჟირი

სერიალს უყურებდნენ თურმე. დედაჩემი და ქეთინო დებივით იყვნენ. ერთ დღეს დაიბადნენ და იმის მერე სულ ერთად არიან. ერთ დღეს ჰქონდათ ქორწილი. მე რო გავჩნდი, ქეთინოს შვილიც იმავე დღეს გაჩნდა. მამაჩემი რომ მოკვდა, ქეთინოს ქმარი რამდენიმე დღეში მოკვდა. იმის მერე არიან ასე...

გივიკო

ისე არ ქნა, რომ ჩავალთ, ქეთინოც მკვდარი დაგვხვდეს.

ალჟირი

გაჩერდი, თუ კაცი ხარ.

გივიკო

კაი ქალია ქეთინო.

ალჟირი

სერიალს ვუყურებდითო, მეგონა ჩაემინაო, მარა არ იცოდა ტელევიზორის წინ მილიო. ელოდებოდა თურმე მთელი დღე მაგ სერიალს. რო დაემინა, კი გამიკვირდაო, შევძახე – სულიკო გაიღვიძე, გოგოო, მარა, რო არ გამოძახედა, ვიფიქრე, დაიღალა და ეძინოსო. მარა, რო დამთავრდა სერიალი და რო არ გაინძრაო და რო ვაპირებდი წასვლასო, ეე, კი მიმხვდარა თურმე. და დარეკა... ვაი, დედაჩემო...

გივიკო

ჩავრთავ რადიოს.

(მანქანის რადიო ირთვება).

ხმა რადიოდან

„ინგლისში მყოფი პალესტინის ლიდერი ასევე შეხვდა ინგლისის პრემიერს. შეხვედრაზე აღინიშნა, რომ პრობლემის მოსაგვარებლად დრო იწურება“.

(ავტომანქანის ჩავლის ხმა, რომელიც ნელ-ნელა გვშორდება).

